

ISSN 2519-2329

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

№ 2 (16),
2017

НАУКОВИЙ
ЖУРНАЛ

ФІЛОСОФІЯ
НАУКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

ЗМІСТ

ЕТОС ПОСТНЕКЛАСИЧНОЇ НАУКИ В ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ СЬОГОДЕННЯ

Цикин В.А. Філософський дискурс феномена НБИКС-цивілізації.....	3-18
Снегірєв І.А. Атрактори нелінійного розвитку соціальних систем: філософсько-історический аспект.....	18-46
Кравченко Т.О. Сучасне суспільство в контексті цивілізаційного поступу (філософський аналіз)	46-55
Чуйко В.Л. Особливості обґрунтування науковості гуманітарних досліджень.....	55-65
Воронка Р.А. Особенности постнеклассической науки: философский аспект	65-73

АБРИСИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО МАЙБУТНЬОГО: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Ведмедєв М.М. Науково-технічний потенціал: складнощі оцінки	74-88
Денежніков С.С. Філософські проблеми сенсорних технологій у біосоціокультурному вимірі людини.....	88-99
Зленко Н.Н. Понятие массовой коммуникации: социально-философские аспекты осмысления.....	99-106

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Косяк В.А. Актуальность секулярного духовного.....	107-117
Бійовський М.Р. «Археологія знання» М. Фуко: методологічний потенціал дослідження ідеологічних нарративів в суспільно-політичному дискурсі України.....	117-126
Макаров З.Ю. Рациональність гуманізму в проекті Відродження.....	126-142
Форкош С.М. Трансцендентальна прагматика К.-О. Апеля в контексті комунікативних стратегій дослідження культури.....	142-151
Мазуренко В.О., Логвиненко Ю.В. Монадологія Г. Лейбніца, М. Бугайова, М. Руденка: порівняльний аналіз.....	151-162
Подвальний Д.А. Проблема смысла жизни человека: философско-теоретический аспект.....	162-170
Лук'яненко О.М. Сутність та визначальні особливості соціальних реформ в Україні: соціально-філософський аналіз.....	170-183
Шевченко М.М. Поняття «технологія державного реагування на загрози національній безпеці»: смисловий простір соціально-філософського змісту.....	183-196
Штика О.П. Національна ідея як фактор цивілізаційного та геополітичного розколу України.....	196-222

SUMMARY

Forkosh S. The transcendental pragmatics of K. O. Apel in the context of communicative strategies of culture exploring

The article researchs with the main strategies of exploring in the humanities related to the transformational and communicative approach proposed by K.O-Apel. The most important preconditions of the transcendental-hermeneutic notion of language and, accordingly, language-oriented transformation of transcendental philosophy are analyzed. It was discovered that the transcendental-communicative approach makes it possible to establish the relationship between language and society, science and culture, the formation of an innovative methodological scheme that heuristic potential can be tested in the field of cultural research.

Key words: culture, language, methodological consciousness, transcendental pragmatics.

УДК141.144

В.О. Мазуренко, Ю.В. Логвиненко
КЗ Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

МОНАДОЛОГІЯ Г. ЛЕЙБНІЦА, М. БУГАЙОВА, М. РУДЕНКА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У розвідці зроблено порівняльну характеристику теорії монад Г. Лейбніца, М. Бугайова, М. Руденка. Визначено точки дотику та відмінності у міркуванняхчених. Доведено унікальність теорії монад М. Руденка, який першим у світовій науці вивів фізичні характеристики Монади: вирахував радіус, масу, густину, енергію та довів, що Монада може ущільнюватися та створювати гравітаційне поле.

Ключові слова: Г. Лейбніц, М. Бугайов, М. Руденко, монадологія, монада.

Тема розвідки передбачає вирішення двох проблем: по-перше, розкрити, яким чином теорія українського письменника-філософа співвідноситься з оригінальними думками Г. Лейбніца та М. Бугайова, по-друге, довести унікальність монадології М. Руденка, яка є синтезом фізики та метафізики, чим і визначається її унікальність та непересічність.

Монадологія – це філософська концепція. Початок їй дали давні гностики, основоположником вважається німецький філософ Г. Лейбніц. Розвивали науку про монади російський математик М. Бугайов і його учень П. Флоренський та інші вчені, але тільки М. Руденку вдалося накласти геоцентричні еталони сучасної фізики на поняття, які довгий час відносили до метафізики. М. Руденко не зняв повністю завісу таємничості, але визначив альтернативний напрям руху наукових пошуків, вказав на нестачу знань, що на сьогодні є перешкодою для з'ясування феномена світобудови.

Творцем монадології вважається Готфрід Лейбніц. В. Іванов стверджує, що Г. Лейбніц успадкував інтерес до теорії єдиної неподільної субстанції від ряду гностичних письменників із покоління, які йому безпосередньо передували [2]. Російський математик II пол. XIX ст. М.В. Бугайов, професор Московського університету, є автором «еволюційної монадології», котра має багато спільного із вченням Г. Лейбніца. Незважаючи на те, що навіть виклад матеріалу М. Бугайова схожий на текст Г. Лейбніца (пронумеровані тези), однак еволюційна монадологія М. Бугайова налічує ряд суттєвих відмінностей [5].

Учення М. Руденка про монаду [6] має багато спільного з розумінням монад давніми гностиками, монадологією Г. Лейбніца [3] та М. Бугайова [1].

Монадологія попередньо встановленої гармонії Г. Лейбніца	Еволюційна монадологія М. Бугайова	Теорія Монад М. Руденка
1. Монада – жива, одухотворена одиниця		
«Тіло, що належить монаді, є ентелехією, або душа створює разом із ентелехією те, що можна назвати живою істотою» [Т. 63]	«Монада є жива, одухотворена одиниця, живий елемент. Вона є самостійний і самодіяльний елемент» [Т. 1]	«Монада – це особа. І в цьому справа» [с. 589].
2. Монада – субстанція		
«Монада, про яку ми будемо тут вести мову, є не що інше, як проста субстанція» [Т. 1].		«Монада – субстанційна одиниця Світового Буття. Все народжується з неї – енергія, дія, розум» [с. 587].
3. Ієрархія монад		
«І необхідно повинні існувати прості субстанції, тому що існують складні; адже складна субстанція є не що інше, як зібрання, або агрегат, складних» [Т. 2].	«Монади бувають першого, другого, третього порядку і т.д.» [Т. 13]; «Порядок монад вгору і вниз іде до безкінечності» [Т. 17].	«... в центрі Всесвіту міститься Світова Монада» [с. 620]; «Галактична Монада – це єдина з усіх Монад, з якою є надія познайомитися ближче» [с. 604].
4. Відносини між монадами		
«Монади взагалі не мають вікон, через які щось би могло ввійти туди чи звідти вийти...	«Монади вступають у взаємовідносини» [Т. 26];	«Монадам дуже тісно у Всесвіті ... Але ж загальна сила Всесвіту (F ₀) виконує роль стін в

<p>Отже, ні субстанція, ні акциденція не може зовні дістатися в монаду» [Т. 7].</p>	<p>«Декілька простих монад разом можуть утворювати одну складну монаду» [Т. 29];</p>	<p>автобусі: вона збиває Монади докупи» [с. 586].</p>
<p>5. Неподільність монад</p>		
<p>«Монада ... проста, означає, та, що не має частин» [Т. 1]; «А де немає частин, там немає ні протяжності, ні фігури і неможлива подільність...» [Т. 3].</p>	<p>«... Вона є цілим, неподільним, єдиним, незмінним і рівним собі началом у всіх можливих відношеннях до інших монад і до себе самої» [Т. 5].</p>	<p>«Сама в собі Монада не має структурного поділу. Вона є Субстанція – тобто: безструктурний Суб'єкт» [с. 590].</p>
<p>6. Незнищенність монад</p>		
<p>«Не варто також боятися і розпаду монади, і жодним чином не можна уявити собі способу, яким субстанція могла б природним шляхом загинути» [Т. 4].</p>	<p>«Монади не щезають, але й комплекси не щезають» [Т. 83].</p>	<p>«.. у Світовій Монаді, знаходять для себе відображення кожний атом, кожна людська істота, кожна зоря. ... вона здатна нести в собі відображення всіх без винятку Монад цілої системи» [с. 599-600].</p>
<p>7. Внутрішнє наповнення монад</p>		
<p>«... в ній нічого не можна перемістити і не можна уявити в ній якийсь внутрішній рух...» [Т. 7]</p>	<p>«Психічне наповнення і психізм не можуть спостерігатися, лише мають зовнішні прояви. Вони доступні тільки самій монаді» [Т. 3].</p>	<p>«Внутрішній простір кожної Монади заповнено Матерією, котру слід вважати Суб'єктом. Або духоматерією» [с. 574].</p>
<p>8. Походження монад</p>		
<p>«... можна сказати, що монади ... можуть отримати початок шляхом творення і загинути тільки через знищення...» [Т. 6].</p>	<p>«Прості монади ніколи не народжуються і не помирають» [Т. 167].</p>	<p>«... вакуум – не є порожнеча – це ж, власне, і є матерія! ... Його згущення, його розрідження – початок сфер, народження Монад» [с. 539].</p>
<p>9. Мета життя монад</p>		
<p>«Основа життя і діяльності монад – етична:</p>	<p>«Отже, світ виглядає так: Монада як Ціле (як моноліт) своїми</p>	

	вдосконалюватися і вдосконалювати інших» [Т. 100].	вібраціями створює сфери і сама живе в них» [с. 604].
10. Бог – найвища субстанція		
«Таким чином, один тільки Бог є первинна Єдність, або первинна проста субстанція» [Т. 47]; «Один тільки Бог вільний від тіла» [Т. 72].		«... поняття Бог не можна прикласти до жодної з Монад, окрім Світової Монади» [с. 599].
11. Зв'язок Бога і людини		
«Пізнання необхідних і вічних істин відрізняє нас від простих тварин і доставляє нам володіння розумом і науками, возвеличуючи нас до пізнання нас самих в Богові» [Т. 29, с. 418].	«Людина з одного боку є індивідуумом, з іншого – соціальна система монад, більш-менш пов'язана не тільки органічною єдністю, а й єдністю ідеальних цілей і ідеальних задач» [Т. 179].	«... Бог, який живе в людині, бореться проти деспотії сліпих законів природи. Він прагне спрямувати людей до власної мети, а його мета – Абсолютна Свобода, і це не лише його мета, а й він сам» [с. 582].
12. Зв'язок мікрокосму і макрокосму		
«... кожна створена монада представляє весь універсум» [Т. 62]; «... монада є постійним живим дзеркалом універсуму» [Т. 56].	«Удосконалення монад і світу має кінцевою метою з одного боку підняти психічне наповнення монади до психічного наповнення цілого світу, з іншого цілий світ зробити монадою» [Т. 148].	«У Всесвіті немає нічого випадкового – для кожного тіла й кожної галактики існує своє місце, яке відповідає загальному порядку, спільному для всіх рівнів – від атома до Метагалактики» [с. 616]
13. Попередньо встановлена гармонія		

<p>«Душа підпорядковується своїм законам, тіло – також своїм, і вони узгоджуються через гармонію, попередньо встановлену між всіма субстанціями, адже вони всі є проявами одного і того ж універсуму» [Т. 78].</p>	<p>«Що належить одній, те потенційно належить всім монадам і навпаки» [Т. 87].</p>	<p>«У Всесвіті немає точки, де не спостерігалася б дивовижна гармонія величин» [с. 613].</p>
--	--	--

14. Модель Всесвіту

<p>«... у всесвіті немає нічого необробленого, чи безплідного: немає смерті, немає хаосу, немає безладного змішування...» [Т. 69].</p>	<p>«Світ є зібранням величезної кількості простих і складних монад різних порядків» [Т. 146].</p>	<p>«...модель Метагалактики ...: всі галактики рухаються довкола Світової Монади, яка міститься в центрі Всесвіту й має радіус 10^{28} см» [с. 620-621].</p>
--	---	---

15. Страждання як вимір життя

<p>«Адже Бог, порівнюючи дві прості субстанції, знаходить в кожній із них підстави, які спонукають його пристосовувати одну до іншої; і, відповідно, те, що у відомому відношенні діяльне, під іншим кутом зору – викликає страждання...» [Т. 52].</p>	<p>«Страждання є чистим суб'єктивним розумінням того, що перешкоди долаються і робота життя або робота удосконалення просувається. Таке страждання має позитивний характер. Воно супроводжується почуттям задоволеності» [Т.138].</p>	<p>«Без страждання не може бути Творчості, без Творчості не може бути Творця. Ідеал Христа – страждати разом з Батьком Небесним в ім'я Вічної Творчості» [с. 632].</p>
--	---	--

16. Свобода монад

	<p>«... свобода є залежність від внутрішніх відношень монади і залежність монади від самої себе» [Т. 137].</p>	<p>«...там, у межах цих Монад, справді панує Абсолютна Свобода. Ніде більше фізичних умов для неї немає...» [с. 582].</p>
--	--	---

17. Закони взаємовідносин монад

	«У взаємовідносинах монад можна помітити два закони: закон монадологічного відставання (інерції) і закон монадологічної солідарності» [Т. 67];	«Поміж Центральною і периферійними Монадами відбувається активний енергетичний обмін» [с. 594].
18. Категорія часу у монаді		
	«... має місце закон збереження часу, минулого. Він може виражатися формулою: минуле не щезає, а накопичується» [Т. 85].	«У глибинах Монади кінчається все, що ми звикли уявляти як фізичне... Навіть час кінчається – він існує лише як вічність» [с. 590].

Монади Г. Лейбніца – замкнуті субстанції, на які неможливо жодним чином вплинути: «Немає також засобів пояснити, як може монада зазнати зміни у своєму внутрішньому естві від якогось іншого творіння, оскільки в ній нічого не можна перемістити, і не можна уявити в ній якийсь внутрішній рух...» [3, Т. 7, с. 413]. У М. Бугайова поняття субстанції немає, він визначає монаду як «самостійний і самодіяльний організм» [1, Т. 1]. У обох вчених монади розглядаються як субстанції у спінозовському розумінні, однак, на відміну від Спінози, цих субстанцій велика кількість [6]. М. Руденко також трактує Монаду як субстанцію: «Монада – субстанційна одиниця Буття» [6, с. 573].

Як і у вченнях Г. Лейбніца та М. Бугайова, Монада М. Руденка неподільна, у ній повністю відсутнє речовинне: «... кожного разу то є довершена одиниця, котра не знає поділу. Ще можна сказати так: одиниця як Суб'єкт» [6, с. 603].

Найсуттєвішою відмінністю між теоріями Г. Лейбніца і М. Бугайова та теорією М. Руденка є те, що на відміну від закритих монад Лейбніца, монади Бугайова та Руденка вступають у взаємовідносини. Г. Лейбніц писав про існування простих і складних монад: «І необхідно повинні існувати прості субстанції, тому що існують складні; адже складна субстанція є не що інше, як зібрання, або агрегат, простих» [3, Т. 2, с. 413]. Німецький філософ вказує на різноманітність монад: «Так само кожна монада за необхідністю повинна відрізнятись від іншої» [3, Т. 9, с. 414]. М. Бугайов стверджує, що «Монади вступають у взаємні стосунки» [1, Т. 26] і бачить їх досить різноманітними: «Монади бувають досить різноманітні» [1, Т. 11]. Зважаючи на різноманітність монад, він наголошує, що в цьому різноманітті все ж існує струнка ієрархія монад: «Монади бувають першого, другого, третього порядку і т.д.» [1, Т. 13].

М. Руденко переконаний, що Монада від моменту зародження шукає для себе колектив, щоб вижити, водночас прагне до самовираження: «її змушують

це робити обставини. Без будь-яких ухилень в бік метафізичності ми маємо право казати про природний колективізм Монад. Об'єднані в колектив Монади стають тілом або системою тіл» [6, с. 586]. М. Руденко побудував досить складну й розмиту ієрархічну систему монад, які об'єднані спільною метою: «Сенс ієрархічного формування Монад полягає в тому, щоб у центрі системи створити простір, який заповнить собою Вільне Світло, без домішків темряви – тобто Бог. Отже, Галактична Монада – це фактично Палац Творця, а не «чорна діра»!.. [6, с. 594-595]. Із безлічі Монад створюється Центральна Монада – таким чином мільярди зірок своїми зусиллями відбиваються від натиску необжитого простору.

Монади М. Руденка володіють здатністю до самовдосконалення: «... будь-який дух (навіть електронний) потенційно володіє здатністю до розвитку – отже, до визволення з пекельних умов нижчих структур Всесвіту. І навпаки: духи вищих Монад (Монад органічного світу) через занепад і невігластво часом вироджуються і потрапляють у нижчі структури» [6, с. 571]. Схожу тезу бачимо й у М. Бугайова: «Із усіх благ найвищим для монади є вдосконалюватися самодіяльною роботою» [1, Т. 144].

Виходячи з міркувань про об'єктивну реальність (М. Руденко розумів об'єктивну реальність як реальність не лише для відчуттів людини, а для самого Всесвіту), дослідник стверджує, що, окрім Монад, у світі немає жодних інших реальностей [6, с. 577]. Він наділяє Монаду надзвичайною силою – силою Творця: «Монада – субстанційна одиниця Світового Буття. Все народжується з неї – енергія, дія, розум» [6, с. 587].

Монада М. Руденка є матерією, але матерією Світла. Вона коливається, і таким чином створює сфери: «Простір довкола Монади побрижений... Ці брижі довкола Монади стабільні (вони є сфери), бо стабільно врівноважено дві протилежні сили – відцентрову й доцентрову» [6, с. 581]. Цими коливаннями кожна Монада створює довкола себе потужне гравітаційне поле: «Монада як Ціле (як моноліт) своїми вібраціями створює сфери і сама живе в них. Так у всіх без винятку сферах живе Монада – навіть там, де за всіма ознаками її немає, бо гравітаційний потенціал із c^2 давно перетворився на V^2 ». М. Руденко визначив початок і кінець гравітаційного поля Монади, користуючись формулою: $R = \frac{R_0 \cdot c^2}{V^2}$, де V – швидкість речовинного об'єкта від мікрочастки до галактики, c – швидкість світла у вакуумі, R_0 – радіус Монади, R – відстань від Монади до речовинного об'єкта, що рухається на орбіті [6, с. 603-604]. Це рівняння виправдовує себе всюди – від атомного світу через Сонячну систему до Галактики.

Виходячи з загальної моделі, де найбільша величина завжди перебуває в центрі, М. Руденко визначив, що Монада має густину: «Найбільше ущільнення ми бачимо в Монаді» [6, с. 582]. Густина монади залежить від її радіуса: «чим більший радіус Монади, тим менша її густина» [6, с. 561]. Густину Монади він

встановив за формулою: $\rho = \frac{M}{V}$, де ρ – густина матерії, M – маса Монади, V – її об'єм.

Масу Монади сховано в силі тиску Світового Простору на Монаду. Масу складником сили стискування, саме тому енергія народжується не з маси як фізичної величини, а з радіуса і сили, котрі протидіють тискові розірваного Монадою простору.

Від радіуса Монади залежать її енергія та маса: «Енергія є добуток сили Монади на її радіус» [6, с. 570]. Радіуси монад, стверджував М. Руденко, є не лише просторовими, а й енергетичними величинами. Разом із енергією вони визначають також масу мікрочастки, тіла чи системи тіл – аж до Метагалактики. Радіус земної Монади, за підрахунками М. Руденка, становить 0,45 см. Монада виконує роль банку маси планети, тобто вона є гравітаційним банком.

Окрім фізичних характеристик, Монада письменника-вченого має духовні характеристики. Це одухотворена неподільна одиниця: «я схильний навіть у Монадах нижчого порядку вбачати наявність духовних сил. З цього погляду внутрішню матерію слід бачити як духоматерію – тобто матерію Світла» [6, с. 561]. Якщо фізичні характеристики Монади можна виміряти, то духовні пізнати неможливо. За переконанням М. Руденка, саме внутрішня матерія Монади є носієм Духу (духоматерія). Її дослідник пропонує ототожнювати зі Світлом, Богом. Світовий Простір – також матерія, але матерія непорушна, бездуховна, мертва (у тому розумінні, що ніколи не була живою). Ці дві матерії перебувають у вічній боротьбі.

У розумінні М. Бугайова, в основі природи монади лежить свобода: «Все, що активно переробляється монадою всередині, кінетично носить характер свободи...» [1, Т. 137]. У розумінні волі і свободи монад вчення М. Руденка має більше спільного із теорією М. Бугайова. Однак, на противагу російському вченому, який вважає, що активна діяльність часом може бути випадковою [1, Т. 135], М. Руденко випадковість у діях Монад не розглядає взагалі. Протиборство Монади і Всесвітнього простору – це боротьба за Свободу. Він переконаний, що лютим ворогом Абсолютної Свободи є гравітація, що уособлена в образі біблійного Звіра (666): $6,66 \cdot 10^{-8} \frac{\text{см}^3}{\text{г} \cdot \text{сек}^2}$ [6, с. 583].

М. Бугайов вивів «закон збереження часу, минулого»: «минуле не щезає, а накопичується» [1, Т. 85]. М. Руденко також зауважує, що час чи якісь інші фізичні величини у Монаді не діють: «У глибинах Монади кінчається все, що ми звикли уявляти як фізичне: кванти, електрони, атоми. Навіть час кінчається – він існує лише як вічність» [6, с. 590].

Г. Лейбніц стверджував, що у Всесвіті монади керуються законом попередньо встановленої гармонії: «Душа керується своїми власними законами, тіло – також своїми, і вони співвідносяться через гармонію, попередньо встановлену між всіма субстанціями, адже вони всі є проявами одного і того ж

універсума» [3, Т. 8, с. 427]. Схоже твердження є у М. Бугайова: «Що належить одній, те потенційно належить всім монадам і навпаки» [1, Т. 87]. М. Руденко розділяв думку Г. Лейбніца про попередньо встановлену гармонію у Всесвіті: «Там ми ще раз мусимо віддати належне Піфагорові, котрий казав: головний закон Всесвіту. Справді ж бо: електрон за своєю силою дорівнює Всесвітові! І якби він не дорівнював, його взагалі не існувало б» [6, с. 572].

Письменник цілком переконаний, що Монада є обґрунтуванням усіх явищ Всесвіту. Саме Монада має досягнути суверенності, незалежності для власного існування та розвитку, а якщо цього недостатньо, то вона приєднується до собі подібних, віддаючи енергію головній монаді. У результаті того, що монади М. Бугайова та М. Руденка долають самоізоляцію і вступають у взаємні стосунки, вони можуть об'єднуватися в одну складну монаду. На вершині ієрархії Монад М. Руденка перебуває Світова Монада. М. Руденко характеризує Світову Монаду наступним чином: 1) відсутність будь-якої фізичної структури; 2) фізична структура у глибинах Світової Монади замінюється інформаційним (тобто ідеальним) відображенням [7, с. 600]. До висновку про відсутність фізичної структури у Світовій Монаді М. Руденко прийшов через закон попередньо встановленої гармонії Г. Лейбніца: якби до Світової Монади потрапив бодай один електрон – він обов'язково мусив би здобути масу цілої Галактики.

Г. Лейбніц керується філософським принципом того, що ніщо не робиться без достатніх підстав, висуває припущення про необхідність існування такої субстанції, яка сама в собі була б необхідною істотою й основою свого буття. Г. Лейбніц бачить Бога первісною простою субстанцією. Саме в Богові, на думку німецького вченого, заключається могутність, знання та воля, котра здійснює зміни чи творіння відповідно до образу найкращого. Бог перебуває на вершині ієрархії монад. За твердженням Г. Лейбніца, Бог реалізував найкращий із усіх можливих світів, і жодне вдосконалення в ньому неможливе.

У М. Бугайова на шляху до досконалості світ еволюціонує. Таким чином, монадологія російського вченого – еволюційна. Монадологію М. Бугайов вважав синтезуючим світоглядом: «Монадологічне світобачення не суперечить науці, ґрунтується на ній і йде пліч-о-пліч із ідеальними завданнями етики, соціології і з усіма найглибшими вченнями про Безумовне» [1, Т. 178].

М. Руденко, як і Г. Лейбніц, бачить світ, створений Богом, досконалим. Він ототожнює Бога зі Світовою Монадою: «Світова Монада – Емпірей і водночас Вседержитель. Не просто Деміург – Бог...» [6, с. 633]. Бог вічний і ненароджений. Можливості Бога, у розумінні М. Руденка, мають межі, які визначаються законами природи: «Дух – вічний імпровізатор, але ж йому доводиться імпровізувати в лещатах просторової F_0 . Ось чому є не лише життя – існує також смерть, існує страждання» [6, с. 632]. Письменник пояснює, що під F_0 він має на увазі величину, що означає відсутність руху, відсутність життя.

Бог у М. Руденка, на противагу усталеній традиції, матеріальний, але Його Матерія – Світло. У Світла інша форма спокою, відмінна від Темряви, – через

Монаду, котра є повнотою Буття. Письменник відкидає закиди, що Бог не може бути матеріальним: «Я, наприклад, вважаю, що матеріальність Бога (Всесвіт як Суб'єкт) не лише не заважає Йому бути Богом, а навпаки: перетворює здогади на Істину – тобто на об'єктивну реальність» [6, с. 545].

Людина в розумінні М. Руденка – це також Монада. Своє твердження М. Руденко пояснює дуже просто: людське тіло не кінчається там, де кінчається фізична оболонка. Людина продовжується в безмежності, адже вона духовно споріднена з зорями й галактиками. Ми близькі з галактикою не тілом, а за Духом. Тіло потрібне людині, бо Дух не володіє рецепторами відчуттів. Через цю неспроможність Він не здатний уявити ні світ, ні себе у жодному образі – саме для цього й дається тіло людині.

Висновки. Працюючи над теорією будови Всесвіту протягом сорока років, письменник прагнув підняти завісу таємничості, що супроводжувала знання про Всесвіт протягом тисячоліть історії людської цивілізації, починаючи від переслідувань церквою еретиків до перекручень і спотворень марксистсько-ленінським тоталітаризмом основних філософських категорій, на яких базується Знання про світ. М. Руденко першим у світовій науці вивів фізичні характеристики Монади: вирахував радіус, масу, густину, енергію та довів, що Монада може ущільнюватися та створювати гравітаційне поле.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугайов М.В. Основы эволюционной монадологии (Реферат, читанный на заседании Московского Психологического общества) [Електронний ресурс] / М.В. Бугайов. – Режим доступу: <http://kogni.narod.ru/bug2.htm> (дата звернення 10.02.2017 р.).
2. Иванов Вяч. Вс. К истории монадологии как учения о непрерывных единствах [Електронний ресурс] / Вяч. Вс. Иванов // Вопросы философии. – 2015. – № 11. – Режим доступу: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=1288 (дата звернення 10.02.2017 р.).
3. Лейбниц Г.-В. Монадология / Г.-В. Лейбниц // Лейбниц Г.-В. Сочинения в 4 т.: Т. 1 / Ред. и сост., авт. вступит. статьи и примеч. В.В. Соколов; пер. Я.М. Боровского и др. – М.: Мысль, 1982. – 636 с. – (Философское наследие. Т. 85). – С. 413–430.
4. Логвиненко Ю. «Енергія прогресу» – філософська модель будови Всесвіту Миколи Руденка / Ю. Логвиненко, В. Мазуренко // Особистість, суспільство, політика: Матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. Ч. 1. / За ред. С. Терепищого, Ю. Будник, В. Грасимовича, О. Познія. – Люблін :WSEI, 2016. – С. 103–105.
5. Половинкин С.М. Монадологии Лейбница и Н.В. Бугаева: сходство и различие [Електронний ресурс] / С.М. Половинкин // София. Альманах. – Вып. 1. – Уфа, 2005. – С. 183–192. – Режим доступу:

http://newserv.srcc.msu.ru/MIU_XIX/bugaev09.html (дата звернення 10.07.2017 р.)

6. Руденко М. Енергія прогресу. Гносис і сучасність. Метафізична поема. Публіцистика. Поема / М. Руденко. – К. : Журналіст України, 2008. – 716 с.

REFERENCES

1. Bugayov M.V. Osnovy evolyutsionnoy monadologii (Referat, chitanny v zasedanii Moskovskogo Psikhologicheskogo obshchestva) [Yelektronniy resurs] / M.V. Bugayov. – Rezhim dostupu: <http://kogni.narod.ru/bug2.htm> (data zvernennya 10.02.2017 r.).
2. Ivanov Vyach. Vs. K istorii monadologii kak ucheniya o nepreryvnykh yedinstvakh [Yelektronniy resurs] / Vyach. Vs. Ivanov // Voprosy filosofii. – 2015. – № 11. – Rezhim dostupu: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=1288 (data zvernennya 10.02.2017 r.).
3. Leybnits G.-V. Monadologiya / G.-V. Leybnits // Leybnits G.-V. Sochineniya v 4 t.: T. 1 / Red. i sost., avt. vstupit. stat'i i primech. V.V. Sokolov; per. YA.M. Borovskogo i dr. – M.: Mysl', 1982. – 636 s. – (Filosofskoye naslediyе. T. 85). – S. 413-430.
4. Logvinenko YU. «Yenergiya progresu» – filosofskaya model' budovi Vsesvitu Mikoli Rudenka / YU. Logvinenko, V. Mazurenko // Osobistist', suspil'stvo, politika: Mater. IIf Mizhnar. nauk.-prakt. konf. CH. 1. / Za red. S. Terepishchogo, YU. Budnik, V. Grasimovicha, O. Pozniya. – Lyublín :WSEI, 2016. – S. 103–105.
5. Polovinkin S.M. Monadologii Leybnitsa i N.V. Bugayeva: skhodstvo i razlicheye [Yelektronniy resurs] / S.M. Polovinkin // Sofiya. Al'manakh. – Vyp. 1. – Ufa, 2005. – S. 183–192. – Rezhim dostupu: http://newserv.srcc.msu.ru/MIU_XIX/bugaev09.html (data zvernennya 10.07.2017 r.).
6. Rudenko M. Yenergiya progresu. Gnosis i suchasnist'. Metafizichna poyema. Publitsistika. Poyema / M. Rudenko. – K. : Zhurnalist Ukraini, 2008. – 716 s.

АННОТАЦИЯ

В.А. Мазуренко, Ю.В. Логвиненко. Монадологии Г. Лейбница, Н. Бугаева, М. Руденко: сравнительный анализ

В статье сделано сравнительную характеристику теории монад Г. Лейбница, Н. Бугаева, М. Руденко. Определены точки соприкосновения и различия в рассуждениях ученых. Доказано уникальность теории монад М. Руденко, который первым в мировой науке вывел физические характеристики Монады: вычислил радиус, массу, плотность, энергию и доказал, что Монада может уплотняться и создавать гравитационное поле.

Ключевые слова: Г. Лейбниц, М. Бугаев, М. Руденко, монадология, монада.

SUMMARY

Mazurenko V., Logvynenko Y. Monadology G. Leibniz, M. Bugayov, M. Rudenko: comparative analysis

The comparative analysis of the theory of the monads of G. Leibniz, M. Bugayov, M. Rudenko is made. The points of contact and differences in the reasoning of scientists are determined. The uniqueness of the theory of monads of M. Rudenko was proved, which was the first in world science to bring out the physical characteristics of the Monad: he calculated the radius, mass, density, energy and proved that the Monad can be densified and create a gravitational field.

Key words: G. Leibniz, M. Bugayov, M. Rudenko, monadology, monad.

УДК 004.1

Д.А. Подвальный
Сумской государственной педагогический
университет имени А.С. Макаренки

**ПРОБЛЕМА СМЫСЛА ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА:
ФИЛОСОФСКО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

Статья посвящена одному из главных философских, религиозных и социальных вопросов – вопросу о смысле жизни. В статье раскрывается сущность понимания различных мнений и учений о смысле жизни человека. Основное внимание уделено историческому пониманию данной проблемы на каждом этапе истории. Основной акцент сделан на решении проблемы познания смысла жизни человеком. Указано, что способность ставить и решать проблему смысла жизни является важнейшим критерием оценки философских систем.

Ключевые слова: мировоззрение, бытие человека, смысл жизни, цель жизни, истина, любовь, личность.

Поиск смысла жизни – одна из сложных задач, стоящих перед личностью. Каждый человек рано или поздно задается вопросом о жизни и смерти, конечности индивидуального существования. Человек, осознавая конечность своего земного существования и задаваясь вопросом о смысле жизни, начинает вырабатывать собственное отношение к жизни и смерти. Эта тема занимает центральное место во всей культуре человечества, в мировой литературе, философии и религии.

Проблема смысла жизни это одна из центральных проблем любого мировоззрения. Поскольку решение всех теоретических, и практических вопросов личностью зависит от понимания того - зачем и для чего он живет?